

Høvundar og útgevarar, feløg!

Hava tit okkurt, id tit vilja prenta, hvørt tað so eru brævørk, navnamerki, reikningar, bókur ella bløð, stórri ella smærri skriftir á føroyskum ella donskum máli, eiga tit at fregnast eftir okkara prisum. Tað vil loysa seg afturat at tit fáa slík arbeiðir bæði væl gjørd og skjótt avgreidd. Annaðkvørt skrivi ella ringið til prentsmiðju B. Z. Jensens við Tinghúsvegin, Tórshavn, Telefon 143.

**einstakur maður
ella kvinna!**

Kartoffelbrok.

Da der er konstateret Kartoffelbrok i ret udstrakt Grad i Sandevaag, optrykkes nedenfor en Beskrivelse af Sygdommen og dens Smitteveje efter 101. Meddelelse fra Statens Forsogsvirksomhed.

Næst efter Kartoffelskimmel er Kartoffelbrok den Sygdom, der har størst Betydning for Kartoffeldyrkningen, dels fordi bande Udbytte og Holdbarhed nedsættes stærkt, dels fordi en Række Lande forbyder eller begrænser Indførsel af Kartoffler fra smittede Stater eller Omraader. Blandt disse sidste maa først og fremmest nævnes Industricentrene i Tyskland, England, Skotland og Irland, samt begrænsede Omraader af Holland, Norge, Polen og Ungarn; i Sverrig fandtes Sygdommen i 1912, men udryddedes samme Aar. I Danmark er Kartoffelbrok første Gang iagttaget ved Hammel i August 1923 og ved Varde i September 1923. Derefter er Sygdommen konstateret ved Jernved og Vamdrup, samt i 28 Sogne i Sønderjylland, stadigt i Haverne omkring Byer og Landsbyer, men ikke i det egentlige Landbrug.

Kartoffelbrok forarsages af en Snyltesvamp (*Synchytrium endobioticum*), der fremkalder blomkalsagtige Udvekster fra Øjne og Knopper paa Kartoffolens Knolde, Udlobere og underjordiske Stængler. Udveksterne er i Begyndelsen smaa og hvide, men tillager hurtigt i Størrelse, bliver brune og vokser ved ordartede Angreb sammen til store sortagtige Svulster — ofte langt mere end Knoldene. Svulsterne gaar let i Forraadnelse, og ved Kartoffolernes Optagning falder de hen og blandes med Jorden. Toppens Vækst paa virkes ikke af Angrebet, som derfor ofte først bemærkes ved Optagningen. Undtagelsesvis kan der dog paa Kartoffolens Stængler og Blade nærmest Jorden dannes Svulster, der da ikke er hvide, men grønne.

Sommeren igennem danner Svampen Sporehus (Sporangier) hvorfra frigøres Sværmspore, der gennem Jordvandet spredes Smitten til andre Planter. Sidst paa Sommeren dannes der i Svulsterne en Mængde Hvilsporehus, der — især under Optagningen — tilføres Jorden, hvor de bevarer Livskraften usvækket i meget lang Tid, i

hvert Fald en halv Snæs Aar, maaske endnu længere. Sygdommen er yderst smitsom — meget smaa Mængder af Smitstof er i Stand til at fremkalde Angreb, og Smittevejene er mange; som de vigtigste maa fremhæves: 1) Læggekartoffler fra angrebne Marker — selv sunde Knolde er smittefarlige, fordi vedhængende Jord kan indeholde Sporer. 2) Staldgødning fra Fodring med ukoglede Kartoffler fra smittede Marker. 3) Affald (ogsaa Jordaffald) fra syge eller smittede Kartoffler. 4) Overslæbning af smittet Jord ved Vogne, Markredskaber, Mennesker og Dyr (især Fugle). 5) Jordtugning. 6) Svampen kan ogsaa forekomme hos de med Kartofflerne beslegtede Planter, Sort Natskygge og Bitterod Natskygge, som derfor bør bekæmpes som Ukrud, samt hos Tomat.

Bekæmpelsen maa i første Linie rettes mod Indslæbning af Smitstoffer til Egne, hvor det ikke findes, og det er derfor forbudt at indføre Kartoffler til Danmark, fra Lande med Kartoffelbrok (Dispensasjon kan gives paa visse Betingelser), ligesom alle ankomende Sendinger maa inspiceres og godkendes af Landbrugsministeriets Tilsyn med smitsomme Plantesygdomme (Rølighedsvej 23, København V.).

Af uimodtagelige Sorter findes en Del særlig slammende fra England og Tyskland: Tidlige Sorter: Blaa Magdeburger, Dargill, Early, Edzell, Blue, Immune, Ashleaf, Juli, Kaiserinere og Witch Hill (Sowdrop). Midteldtligte: Abby, Arnika, Arran Comrade, Great Scot, Jubel og King George. Sildige: Abundant-Typer, Alpha, Kerrs Pink, Langworthy, Majestic, Marchal Hindenburg og Tinwald Perfection. De nævnte Sorters Uimodtagelighed er fastslaaet ved flere Aars Dyrkning paa stærkt smittede Arealer. En Række Sorter er ikke helt uimodtagelige, men dog ret modstandsdygtige. For de fleste uimodtagelige Sorter gælder det imidlertid, at de — paa usmittet Jord — giver mindre Udbytte end de her i Landet sædvanlig dyrkede Sorter.

Som modtagelige Sorter kan nævnes: Arran Chief, Deodara, Fürstenkrone, Gelkaragis, Gratola, Hammersmith, Industri, Keiserkrone, King Edward, Magnum Bonum, Pirola, Richters Imperator, Reisenniere, Rigskansler, Sarpes Victor, Silesia, Tidlig Rosen, Up to date og Wohlmann.

Desinfektion af Jorden har kunnet opnaas ved en meget kraftig — og derfor ogsaa kostbar — Behandling med Formalin eller Damp eller begge Dele i Forening.

I Henhold til foranstaaende henstilles det

- 1) at der ikke føres Kartoffler fra Sandevaag til andre Bygder, samt at der udvises Forsigtighed og Omlanke i al Samfærdsel mellem Sandevaag og de andre Bygder paa Vaagoen.
- 2) at der ikke føres Kartoffler fra Vaagoen til de andre Øer.
- 3) at Beboerne i Sandevaag ikke dyrker Kartoffler i de smittede Stykker, men anvender disse til Turnips eller Græs i en Aarække. Forsaavidt der dog dyrkes Kartoffler i disse Stykker, henstilles det at bruge Læggekartoffler af Sorter, som er uimodtagelige for Kartoffelbrok.

Lýsingar

Licitatiön.

Umvolan av Ivcimum stovum á bróstsjúkrahúsinum í Høydolum, beton-, timbur-, málara- og annað arbeiði, verður úthóðið. Frágreiðingar fáast hjá H. C. W.-Torgaró, id tekur ímóti boðum inn til miðvikudagin tann 18. í h. m. kl. 7 um kvöldið.

Nevndin.

Lýsing.

Valstyrið í Tórshavn ger kunning, at logtingsval skal verða í Tórshavnar valdomi tirsdagin 19. januar 1932 í teatirsali Havnar klubbá.

Stemmað verður í tíðini frá kl. 10 fyrra partin til kl. 1 seinra partin og tinnest frá kl. kl. 6 seinra partin til kl. 8 seinra partin, og verður nú ikki givið uppát, so leingi veljarar enn koma at stemma. Í valdominum verða hesi pláss roknaði at vera meira enn 2 km. burtur frá valstaðnum (Havnar klubbá), nevniliga: Norðadalur, Hvítanes, Høivik, Sanatoríði, húsið hjá J. Nolsø og Argir.

Tórshavn, tirsdagin 10. novbr. 1931.

Fyri valstyrið
Jacob Jensen,
frn.

Sjóvinnubankin í stovnan.

Skrivstovan í Tórshavn er opin til inngjald av lutapeningi hvønn gerandisdag kl. 5 — 7 sp. Máltr. 117.

Lýsingar

mugu verða innsendar til okkara skrivstovu innan mánadag fp. kl. 10.

Útbjóðing.

Arbeiðið við at seta upp hitaverk á tí nýggja bróstsjúkrahúsinum í Høydolum verður úthóðið.

Tekningar og skrivaðar frágreiðingar fáast, so leingi tilfarið rokkur, hjá nevndarformanni Nyholm Dehess.

Tilboð mega verða nevndini í hendi innan 25. í hesum.

Nevndin vil eiga heimild til at velja og vraka innkomin tilboð og um neyðugt eisini at vraka øll.

Tórshavn, 13. november 1931.

Nevndin fyri bróstsjúkrahúsinum í Høydolum.

Sjóvinnubankin vil styðja aðalvinnuveg Føroya: sjóvinnuna.

Takið tí allir Føroyingar saman, so stovna vit lættliga bankan til várs.

Hvor lutur er upp á 100 krónur, helvtin at rinda januar 1932, helvtin januar 1933.

AUTOMOBILGUMMI

Nu mere end nogensinde tidligere gælder det om at købe det bedste Dæk og den bedste Slange til sin Bil, thi Anskaffelsen af et Sæt Gummi er en stor Udgift for Ejeren. — For at være sikker paa at faa det bedste bør De købe:

GOODYEAR

„Goodyear“ Fabrikkerne har fremstillet ca. 100 Mill. Dæk og fremstiller aarlig ca. 50 pCt. flere Dæk end nogen anden Fabrik. Denne mægtige Omsætning skyldes Gummiets Kvalitet. Køb paa „Goodyear“ Gummi, og De kører sikkert og billigt.

VILHELM NIELSEN, THORSHAVN

Annoncerende!!

**Vejen til
en virkningsfuld
Reklame**

gaar gennem en Annonce i

„Føroya Social-Demokrat“.

„Føroya Social-Demokrat“
har vundet Indpas hos det store, jævne Publikum.

Det er derfor i Deres egen personlige Interesse at benytte „Føroya Social-Demokrat“ til al Avertering i Fremtiden.

Útgevarar: Javnaðarmannafeløg.
Abyrgdarmaður: M. S. Viðsteinn.
Prentsmiðja B. Z. Jensens, Tórshavn.